

SPP pri organizovaní a vedení obrany v horskom zalesnenom teréne

Horský zalesnený terén vytvára na jednej strane relatívne výhodné podmienky pre organizovanie obrany aj s pomerne nevelkými silami. Na druhej strane však veľké množstvo hluchých priestorov, skrytých prístupov a veľkých terénnych úsekov, ktoré nie sú obsadené vojskom, dávajú nepriateľovi možnosť nepozorovaného prístupu k obrane, k prenikaniu v medzerách, k vysadzovaniu vzdušných výsadek a prieskumných záškodníckych skupín.

Na všetky tieto skutočnosti musia velitelia pri organizovaní a vedení obranného boja na jednotlivých stupňoch armádneho organizmu brať ohľad a v súlade s týmito skutočnosťami viesť obranný boj. Na tieto skutočnosti musia reagovať aj politickí pracovníci a politické orgány pri organizovaní a uskutočňovaní SPP. Samotný charakter obranného boja v horskom zalesnenom teréne, rozmiestnenie vojsk na veľkom, členitom priestore, ako i ďalšie skutočnosti nám vplývajú na obsah, konkrétne formy a metódy straníckopolitickéj práce.

Obrana v horskom zalesnenom teréne v súčasnom boji musí byť čo najaktívnejšia, lebo vojská môžu udržať svoje pozície len vtedy, keď zničia živú silu a bojovú techniku nepriateľa, sústredia svoje sily na vybraných smeroch, s dôrazom na tankový terén a snažia sa vo vhodnom okamihu zasadiť údery útočiacemu nepriateľovi. Pritom sa musí dôraz položiť na

prehradenie prístupov k horským priesmykom, prístupov k údoliam a ku križovatkám ciest. Aktivita vojsk v obrane otupuje sily útočiaceho nepriateľa, núti ho, aby bol neprestajne ostrážitý a súčasne kladne pôsobí na morálny a politický stav vlastných vojsk a štábov. Skúsenosti Sovietskej armády z Veľkej vlasteneckej vojny ukazujú, že ak vojská zotrávajú dlhý čas v pasívnej obrane, znižuje sa ich bdlosť, ochabuje ich nenávisť k nepriateľom.

Úlohou veliteľov, politických orgánov a politického aparátu, straníckych a zväzových organizácií je mobilizácia štábov a vojsk k bojovej aktivite, aby sústavne a nepretržite ničili živú silu a bojovú techniku nepriateľa.

Keď velitelia, politické orgány a politickí pracovníci organizujú a uskutočňujú obranu, musia brať do úvahy, že po úspešných bojoch môžu niektorí príslušníci jednotiek a útvarov, podľahnúť pocitu uspokojenia. V. I. Lenin vo svojich prácach často upozorňoval, že je treba čeliť týmto nebezpečným náladám. Nech by boli naše predchádzajúce úspechy akokoľvek veľké, musíme trpezlivo posúdiť sily nepriateľa, byť bdelý, nepripustiť jeho podcenenie.

Medzi najdôležitejšie opatrenia SPP pri prechode do obrany v horskom zalesnenom teréne bude, aby veliteľ, štáb a vojská správne pochopili bojovú úlohu, jej politický a vojenský obsah. Predovšetkým

treba pochopiť politický význam budúceho boja, dôležitosť bránených čiar, konkrétnej bojovej úlohy jednotlivcom, veliteľom, štábom, jednotkami i útvarmi. Bojové úlohy treba vysvetľovať diferencovane. Dosiahnuť aby každý jednotlivec a vojenský kolektív poznal svoje miesto v obrannom systéme, bol si vedomý toho, že úspech vojsk v celku závisí pri obrannom boji v horskom zalesnenom teréne predovšetkým od každého jedinca, od bojovej činnosti kolektívov čiat a rot. To predpokladá, aby každý poznal miesto svojej jednotky v obrane, vedel ako je organizovaný palebný systém, kedy a aký nepriateľ pôjde proti nám, ako sa chrániť pred účinkami jadrových a neutrónových zbraňí, ako chrániť tanky a bojové vozidlá pechoty pred útokom bitevných vrtuľníkov. Pochopenie a realizácia týchto skutočností vedie k vytvoreniu pevnej a odolnej obrany.

K významným podmienkam vybudovania pevnej obrany patrí jej žienijné zabezpečenie. K zvláštnostiam žienijného zabezpečenia obrany v horskom zalesnenom teréne patrí schopnosť prispôsobenia prírodných krytov na rozmiestnenie palebných prostriedkov a na ochranu vojsk proti jadrovým a neutrónovým prostriedkom nepriateľa. Patrí sem aj náročná úprava ciest a odbočiek na úzkych úsekoch a v prudkých zatáčkach, na miestach veľkého stúpania a klesania, stavby špeciálnych mostov a vysutých lanových ciest cez horské rieky, príprava závalov, ničenie ciest a prepravísk, zriaďovanie zátarasov v priemysloch a pod.

Na splnenie týchto náročných úloh, politickí pracovníci a stranícke organizácie vedú vojská aj tým, že na konkrétnych príkladoch im ukazujú, že najväčšie straty spôsobuje nepriateľská paľba v tých jednotkách, kde majú zle, nedostatočne upravené palebné postavenia, zanedbávajú maskovanie, nie sú presne vymedzené vzdialenosti k orientačným bodom a pod.

Aby sa urýchlilo žienijné vybudovanie obrany, treba dosiahnuť znalosti rozsahu prác a viesť veliteľov a vojská k rýchlej realizácii týchto úloh. Rôznymi formami a metódami SPP vo vojskách a štáboch vytvárame podmienky pre pochopenie týchto úloh a rýchlu žienijnú úpravu obrany.

Velitelia a politickí pracovníci vysvetľujú ako budovať a uskutočňovať žienijnú úpravu terénu vzhľadom na podmienky v horskom zalesnenom teréne, vedú vojská k vysokej aktivite a iniciatíve pri úprave postavení, budovaní miest velenia, zriaďovaní zátarasov a maskovaní, sledujú dosahované výsledky a s najlepšimi zoznamujú vojská rôznymi spôsobmi, ako napr. pro-

stredníctvom poľných novín, bojových letákov a bleskoviek, ústne, pri osobnej účasti v jednotkách a pod. Vyzdvihujú predovšetkým prácu najlepších vojakov, veliteľov, štábov, jednotiek a útvarov, zovšeobecňujú formy a metódy, ktorými sa tieto výsledky dosahujú.

Významnú úlohu v tejto oblasti zohrávajú aj stranícke organizácie, členovia bojových aktivov jednotiek, agitátori. Komunisti, členovia bojových aktivov jednotiek, agitátori dostávajú pri budovaní obrany od politických pracovníkov rôzne materiály (bleskovky, letáky a pod.), články, aby mohli zoznamovať s aktuálnymi otázkami vojská v prestávkach pri budovaní obrany. Prostredníctvom nich sa vojská zoznamujú s pokynmi, výzvami, výňatkami z poriadkov a predpisov o organizácii obrany v horskom zalesnenom teréne, sú im davané informácie o posledných správach, o bojových operáciách našej armády a spojeneckých vojsk štátov Varšavskej zmluvy, o hrdinských činoch vojakov na rôznych úsekoch frontu. Treba vidieť, že členovia bojového aktivu a agitátori sú významnými činiteľmi pri uskutočňovaní SPP vo vojskách predovšetkým preto, že žijú bezprostredne v kolektívoch jednotiek. Politickí pracovníci jednotiek, útvarov ale i politického oddelenia venujú potrebnú pozornosť príprave týchto súdruhov a ich zásobeniu potrebným materiálom, ktorý potrebujú pre svoju prácu. Pri príprave vedíme agitátorov k tomu, aby ku každému vojakovi pristupovali individuálne. Pri tom vychádzame z Leninových slov: „Každý z vás sa musí vedieť priblížiť k najzaostalejším a najmenej úspešným červenoarmejcom, a vysvetliť im situáciu z hľadiska pracujúceho človeka, ... pomôcť im v ťažkej chvíli, odstrániť každú váhavosť, naučiť ich bojovať...“ (Lenin, V. I.: Spisy zv. 30, SVPL, Bratislava 1954, s. 69.)

V podmienkach vedenia obranného boja v horskom zalesnenom teréne pre veľké rozptýlenie jednotiek sa SPP uskutočňuje bezprostredne v jednotkách, v zákopoch, v pohotovostných úkrytoch, družstvách, čatách a rotách. Velitelia a politickí pracovníci jednotiek, útvarov ale i z politického oddelenia väzku a vyšších stupňov musia navštevovať vojská väčšinou v noci a vo večerných hodinách, prichádzať do úkrytov, chodiť do jednotiek, útvarov, zložiek štábov a robiť všetko pre zosilnenie odolnosti obrany, pre upevnenie morálnej politickej a bojovej pripravenosti vojsk. Hovorí o tom aj slová L. I. Brežneva v knihe Malá zem, kde povedal: „Väčšina našich politických pracovníkov — politruční, komsomolskí organizátori a agitátori — vedela nájsť správny tón, mala medzi vo-

jakmi autoritu, a dôležité bolo, že ľudia vedeli, že ten, čo ich vyzýva, aby vydržali, bude v ťažkej chvíli po ich boku, zostane spolu s nimi, so zbraňou v ruke ich povedie.“ (Brežnev, L. I.: Malá zem/Znovuzrodenie, Pravda-Smena, Bratislava 1978, s. 36.)

Ochrana vojsk pred účinkami jadrových a nukleárných zbraní má aj v obrane v horskom zalesnenom teréne prvoradý význam a organizujú ju velitelia všetkých stupňov, aby sa zachovala bojeschopnosť vojsk.

Cieľom SPP pri organizácii protijadrovej a protineutrónovej ochrany vojsk je udržanie vysokej disciplíny a bojaskopnosti vojsk pri plnení úloh. To predpokladá presvedčiť vojská o účinnosti prostriedkov a metód, stanovených vojenskými poriadkami a predpismi a chrániacich ľudí a bojovú techniku a zbrane pred ich účinkami.

Vojská sa musia zbaviť strachu z následkov použitia jadrových a neutrónových zbraní. Treba im vysvetľovať charakter ich pôsobenia a viesť ich k presvedčeniu, že odporúčané prostriedky a metódy ochrany sú preverené a že prax ukázala, že účinne ochraňujú ľudí a bojovú techniku. Pri organizovaní a uskutočňovaní SPP v podmienkach používania jadrových a neutrónových zbraní, osobitnú pozornosť musíme venovať pripravenosti vojsk, reagovať na ich použitie v nočných podmienkach, kedy je odstraňovanie následkov oveľa zložitejšie a zvyšuje sa morálny efekt ich použitia. Treba dosiahnuť, aby každý jednotlivec dokonale poznal miesta pripravených úkrytov, vedel v tme používať individuálne ochranné prostriedky, čiastočnú dezaktivizáciu zbraní, výstroja a obranných zariadení. Dôležité je, aby vojaci zvládli v zalesnenom teréne poznať, že je nevyhnutné hasiť vzniknuté požiare, ktoré v noci môžu slúžiť nepriateľovi za orientačné body. Aby mali pripravené základné hasiace prostriedky ako sú vrecia s pieskom, lopaty a pod.

Významná je práca straníckych skupín v obrannom boji. Jej ťažisko z hľadiska rozmiestnenia vojsk je v kolektívoch čiat a rôt, pretože si to vynucujú veľké priestorové vzdialenosti týchto jednotiek.

Stranícke schôdze sú aj v týchto podmienkach účinným prostriedkom pre zvyšovanie politickej uvedomelosti komunistov. Potvrdzujú to aj slová L. I. Brežneva, keď o svojich poznatkoch z bojov na Malej zemi hovorí: „Zúčastnil som sa na mnohých straníckych schôdzach, konajúcich sa v bojových zväzkoch a útvaroch...“ (Tamtiež.)

Pri vedení obranných bojov v horskom zalesnenom teréne nebude vždy možné uskutočňovať stranícke schôdze v plnom zložení. Na základe skúseností Sovietskej armády vo Veľkej vlasteneckej vojne sa osvedčuje organizovať stranícke schôdze za účasti delegátov z jednotlivých bojových kolektívov. Na týchto schôdzach možno prerokovať úlohy stojace pred straníckymi kolektívami v obrannom boji bez toho, že by bolo treba odpútať veľa komunistov z bojových stánov. Účastníci takýchto schôdz potom zoznamujú s úlohami a uznesením ostatných komunistov vo svojich jednotkách. V plnom rozsahu možno uskutočňovať schôdze straníckych organizácií v kolektívov oddelení a skupín na štáboch k mobilizácii komunistov na plnenie bojových úloh.

Politickí pracovníci jednotiek, útvarov a zväzku musia byť v úzkom kontakte so straníckym a zväzáckym aktívom, pomáhať im v straníckej a zväzáckej práci pri plnení bojových úloh, podnecujú a vedú komunistov a zväzákov k tomu, aby bojovali obetavo, pomáhajú im lepšie pochopiť opatrenia komunistickej strany a vlády v otázkach vnútornej a zahraničnej politiky.

Pri vedení obranného boja v horskom zalesnenom teréne v dôsledku členitosti terénu, medzier a neprahľadných miest v obrane môže nepriateľ preniknúť do hĺbky obrany. Na likvidáciu týchto vojsk sa uskutočňujú protiseče vlastnými silami a silami nadriadeného veliteľa. Protiseč sa musí uskutočniť rozhodne a so značným nasadením bojujúcich vojsk. Je vhodné aby k jednotkám a útvarom, ktoré uskutočňujú protiseč, prišli politickí pracovníci aj z nadriadených stupňov a pomáhali tam veliteľom a politickým pracovníkom vysvetliť úlohu a situáciu, pomáhali organizačným politickým pracovníkom, funkcionárskemu aktívu v mobilizácii ľudí pre najlepšie splnenie úloh.

Pri vedení obranného boja bude dochádzať aj k tomu, že jednotky a útvary sa dostanú do nepriateľského obkľúčenia. Za tejto situácie si kladú velitelia a politickí pracovníci za cieľ dosiahnuť, aby vojská aj v tejto zložitej situácii rozhodne a odvážne plnili svoje úlohy. V SPP vieme všetkých príslušníkov bojujúcich vojsk k tomu, aby pevne držali dominujúce výšiny, horské priesmyky, komunikačné uzly a aktívnou činnosťou viazali sily nepriateľa a znemožňovali mu manévrovať so zálohami. To vyžaduje upevňovať vojenské kolektívy jednotiek a štábov, zachovávať vysokú disciplinovanosť a organizovanosť a bojom si vytvoriť predpoklady pre spojenie s hlavnými silami.

Viesť veliteľov a politických pracovníkov, stranícke a zväzacké organizácie k tomu, aby rozhodne postupovali proti zradcom, panikárom a tým, ktorí by akýmkoľvek spôsobom podlamovali bojovú odhodlanosť bojujúcich vojsk. Viesť vojská k tomu, aby radšej v boji obetovali svoj život než by sa mali dostať do nepriateľského zajatia. Vychovávať vo vojskách aj v tejto situácii presvedčenie o vzájomnej súdržnosti, aby vedeli že nie sme opustení. Viesť ich súčasne k prísnejšiemu šetreniu na všetkých smeroch — streľivom, potravinami a liekmi.

V takej situácii treba vplývať na veliteľský zbor, aby bol neprestajne s podriadenými, aby bol voči nim náročný, ale súčasne chápal aj ich potreby, aktívne politicky pracoval s jednotlivcami a vo vojenských kolektívoch. Bol príkladom pri organizovaní a vedení bojovej činnosti. Organizoval obranný boj v obkľúčení tak, aby naše vojská boli pre nepriateľa nevídateľné, avšak silné, aby sme boli rýchli v akciách, strieľali nepriateľa naisto a viedli vojská k vytrvalosti.

Formy a metódy SPP v obrannom boji v horskom zalesnenom teréne budú závisieť vždy od konkrétnej situácie, medzi základné však môžeme považovať tieto:

- Osobný styk veliteľov a politických pracovníkov s podriadenými v jednotkách, útvaroch, oddeleniach a skupinách štábov. Ide o bezprostredný vplyv na prácu podriadených, na mobilizáciu ľudí k tomu, aby dané úlohy plnili čo najzodpovednejšie.

- Popularizácia hrdinských činov vojakov, obetavého a úspešného plnenia bojových úloh.

- Staráť sa o materiálne a zdravotnícke zabezpečenie vojsk.

- Stranícke a zväzacké schôdze, vo-

jenské schôdze, porady a inštrukáže politických pracovníkov, straníckych a zväzackých funkcionárov, členov bojových aktivov.

- Krátke besedy a informácie v jednotlivých bojových kolektívoch, neformálne rozhovory s jednotlivými príslušníkmi bojujúcich vojsk.

- Využívanie tlače, letákov, bleskoviek, poľných nástených novín, filmov, rozhlasu a iných prostriedkov informácie a iné.

Za organizovanie a uskutočňovanie SPP v obrannom boji zodpovedá v plnom rozsahu v súlade so základnými poriadkami veliteľ na danom stupni.

Bezprostredným organizátorom a uskutočňovateľom SPP je zástupca veliteľa pre politické veci — u politických orgánov — náčelník politického oddelenia. Za jej stav zodpovedá veliteľovi a nadriadeným straníckopolitickým orgánom.

Základným dokumentom pre jej uskutočňovanie je Plán straníckopolitickej práce na obdobie prípravy a vedenia obranného boja, ktorý spracúva politický pracovník od stupňa ZVP pluku vyššie schvaľuje to príslušný veliteľ. Pri jeho spracovaní vychádza zo základných dokumentov Komunistickej strany Československa, vlády ČSSR, velenia a Hlavnjej politickej správy ČSLA, ako i z príslušných rozkazov a nariadení veliteľov a politických orgánov na jednotlivých stupňoch armádneho organizmu. Súčasne musí rešpektovať konkrétnu bojovú situáciu, morálny a politický stav vlastných vojsk ako i činnosť vojsk nepriateľa. Len takto plánovaná a uskutočňovaná SPP pri vedení obranného boja v horskom zalesnenom teréne prispieva k úspešnej činnosti vojsk a v konečnom dôsledku napomáha k splneniu danej bojovej úlohy.